

Regjeringens forslag om merverdiavgift på helsehjelp truer pasientsikkerheten og undergraver fagorganisasjonenes arbeid

Storingsrepresentant for Arbeiderpartiet og medlem i helse- og omsorgskomiteen Hege Haukeland Liadal reagerer på prosessen om innføring av merverdiavgift på alternativ behandling. Liadal kritiserer regjeringen for ikke å ha gjort et godt nok forarbeid. Generalsekretær i NNH Lidia Ivanova Myhre syns det er prisverdig at stortingsrepresentant Liadal tar opp disse spørsmålene, som setter denne saken i et annet lys.

TEKST: REDAKSJONEN

- Regjeringen prøver nå å haste igjennom endringer i mva-lovverket for å finne inndekning i sine budsjetter. Dette gir merinntekter for staten, uten at regjeringen viser vilje til å vurdere den alternative bransjen på faglig grunnlag, blant annet for å undersøke om enkelte organisasjoner og utøvere i utøverregisteret fremdeles bør være unndratt merverdiavgiftsplikt, sier stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal (Ap).

På bakgrunn av at regjeringen i statsbudsjettet for 2021 foreslår at alternativ behandling ikke lenger skal være unntatt fra merverdiavgiftsplikt fra 1. januar 2021, har Liadal stilt spørsmål til helse- og omsorgsminister Bent Høie om regjeringen vil gjøre en gjennomgang for å se hvorvidt noen av medlemmene i de organisasjoner som i dag er registrert i Registeret for utøvere av alternativ behandling kan anses å yte helsehjelp, og om regjeringen vil sørge for at også helsepersonell som tilbyr alternative behandlingstjenester må betale merverdiavgift på disse.

Storingsrepresentant Liadal er ikke fornøyd med svaret fra helse- og omsorgsminister Bent Høie [1] og syns ikke det skaper mer tillit til prosessen.

AVISER GJENNOMGANG

Helse- og omsorgsminister Høie viser ingen tegn til å ville vurdere hvorvidt noen av utøverne i registeret kan anses å yte helsehjelp. I sitt svar skriver han blant annet:

- Jeg anser det ikke som hensiktsmessig å skulle foreta en gjennomgang for å se på hvorvidt noen av medlemmene i de organisasjonene som i dag er registrert i registeret for utøvere av alternativ behandling, kan anses å yte helsehjelp.

- I all hovedsak ytes alternativ behandling av uautorisert personell utenfor den offentlige helse- og omsorgstjenesten. Det er imidlertid enkelte autoriserte helsepersonell som også yter visse former for alternativ behandling. Dette kan for eksempel være fysioterapeuten som både yter fysioterapi og akupunktur. I dette tilfellet vil det bli beregnet merverdiavgift på den delen som er akupunktur, selv om tjenesten ytes av en som er autorisert fysioterapeut. Dette begrunnes med at hensynet til nøytralitet tilsier at samme type tjeneste skal avgiftsberegnes likt uavhengig av hvem som omsetter tjenesten.

- Registrerte utøvere som eventuelt også yter helsehjelp etter helseperso-

nelloven, vil selv måtte ta stilling til om vedkommende yter helsehjelp eller alternativ behandling i det konkrete tilfellet. Dersom den næringsdrivende yter alternativ behandling skal det beregnes merverdiavgift. Helsehjelp etter helsepersonelloven skal fremdeles være unntatt fra merverdiavgiftsplikten.

MERINTEKT FREMFOR HELSE

Generalsekretær i Norske Naturterapeuters Hovedorganisasjon (NNH) Lidia Ivanova Myhre er glad for at stortingsrepresentant Liadal tar opp disse spørsmålene. Hun mener regjeringen har kjørt en helt feil prosess og påpeker at saken primært hører hjemme i helse- og omsorgskomiteen, og ikke i finanskomiteen.

- Jeg har tidligere kalt høringsprosessen i denne saken som ble lagt midt i sommerferien, for et «proforma-høring», og svaret fra helse- og omsorgsministeren er nok en bekreftelse på dette. Det han skriver i sitt svar, viser med all tydelighet at dette er en ren finansiell merverdiavgiftsak for Høyre og ikke en helsesak med betydning for pasientsikkerheten for 1 million mennesker som årlig benytter seg av helserelatert behandling. Der er derfor prisverdig at Hege Haukeland Liadal fra

Bent Høie

Hege Liadal

Sveinung Stensland

Arbeiderpartiet har engasjert seg i saken.

Myhre mener at å kjøre gjennom dette som en hastesak og ikke vise vilje til en grundig utredning av konsekvensene, er helt forkastelig. I tillegg til spørsmålet om pasientsikkerhet, påpeker hun at arbeidsplassene til en stor gruppe terapeuter som avlaster det offentlige helsevesenet, trues.

- Høie viser dessverre ikke en vilje til å rydde opp i bransjen og skille useriøse og seriøse utøvere av alternativ behandling. Helse- og omsorgsministerens svar oppleves som en neglisjering av både pasientsikkerheten og fagorganisasjonenes arbeid med kompetanseheving, sier hun.

At dette er en sak som ikke bør kjøres som en salderingspost i statsbudsjettet, mener Myhre også bekreftes i tilråding fra Finansdepartementet i regjeringens budsjettforslag Prop. 1 LS (2020-2021) – skatter, avgifter og toll 2021 [2]. *"Flere høringsinstanser har fremhevet at forslaget vil ha negative samfunnsøkonomiske konsekvenser ved at redusert bruk som følge av forslaget, vil ha negativ innvirkning på folks helse. Departementet viser til at ekspertutvalget som vurderte en enklere merverdiavgift (NOU 2019: 11), mente at merverdiavgiften ikke skal ha andre formål enn å skaffe staten inntekter. Hensyn som for eksempel folkehelse, kan bedre ivaretas gjennom andre virkemidler enn særregler i merverdiavgiftssystemet."*

- Blir ikke folkehelsen i landet bedre

ved at mange velger alternativ behandling og får hjelp med å håndtere hverdagen på en bedre måte? Er ikke forebygging av lidelser og plager, sunn livsstil og ernæring, psykisk helse, mindre bruk av antibiotika og smertestillende der det er mulig, et folkehelsearbeid? Siden bivirkningene og kostnadene ved medikamentell tilnærming og behandling av helseplager er et økende problem, vil forskning på ikke-medikamentelle eller lav-invasive behandlingsmetoder være svært aktuelt framover – også ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv, sier generalsekretæren.

FEILSLÅTT ARGUMENTASJON

Myhre reagerer videre på at helse- og omsorgsministeren tar argumentene ut av kontekst for å underbygge innføring av merverdiavgift på bekostning av de grepene som må til for å gjøre Registeret for utøvere av alternativ behandling til et redskap for å skille seriøse og useriøse terapeuter.

I sitt svar til stortingsrepresentant Liadal skriver Høie blant annet:

- I høringsnotatet, hvor det ble foreslått at alternativ behandling ikke lenger skal være omfattet av merverdiavgiftsunntaket, ble det fremholdt at det ikke kan utelukkes at enkelte useriøse aktører har registrert seg kun for å unngå merverdiavgift. Det å fjerne koblingen mellom registrering og merverdiavgiftsunntak kan bidra til at eventuelle useriøse ak-

tører, som kun benytter ordningen for å oppnå avgiftsunntak, holdes utenfor registerordningen.

Myhre mener dette er en argumentasjon som er inkonsekvent og som faller på sin egen urimelighet. Hun understreker at regjeringen har rett i en ting – de useriøse aktørene i bransjen må ryddes vekk. Men hun er helt uenig i fremgangsmåten Høie og regjeringen legger opp til og varsler at dette vil føre til en motsatt effekt.

- Konsekvensen av dette forslaget blir at hele formålet med registerordningen om økt ivaretagelse av pasientsikkerhet og forbrukerrettigheter, vil miste sin legitimitet og at seriøse aktører og organisasjoner dermed ikke lenger vil se noen grunn til å registrere seg. I stedet for å stille større fagkrav som alle seriøse fagorganisasjoner ønsker og har bedt om i mange år, kaster myndighetene med dette hele registerordningen på båten. Man svir rett og slett av hele åkeren for å fjerne noe ugress. Dette vil ramme nettopp pasientsikkerheten.

FORSKJELLSBEHANDLING FRA ØVERSTE HOLD

Myhre reagerer på at Finansdepartementet i sin tilråding foreslår at forslaget inntil videre ikke skal gjelde to spesifikke terapiformer, som sorterer under alternativ behandling, fordi regjeringen har disse til vurdering for mulig autorisasjon i henhold til helsepersonelloven, uten å innhente relevant fagkunnskap om de

andre terapiformene.

- Dette forslaget er både udemokratisk og en synlig forskjellsbehandling fra regjeringens side, noe som nok en gang bekrefter at denne saken ikke er faglig gjennomarbeidet. Stortinget skal bygge sine beslutninger på reelle faglige utredninger og ikke ut fra antakelser, sier hun.

SVEKKET TROVERDIGHET

Høyres helsepolitiske talsperson Sveinung Stensland er valgt som saksordfører i saken. Han har hatt en rekke opptredener i media og fremstilt komplementær og alternativ medisin som utelukkende useriøs og kommet med uttalelser som ikke er en stortingsrepresentant verdig. Myhre viser blant annet til et intervju med Stensland 25.04.2018 på NRK Dagsnytt 18, der han uttalte at han ønsket å fjerne fritaket for merverdiavgift på all alternativ behandling, og at han ikke ønsket noen form for utredning av saken. Dette begrunnet han enkelt og greit med at, sitat: «Vi har mer enn nok utredninger, og vi har et Storting som elsker å vedta nye utredninger.»

- En interessant uttalelse fra en stortingsrepresentant som Høyre har valgt til sin helsepolitiske talsperson og saksordfører i denne saken, sier Myhre.

-Jeg vet ikke hva slags kompetanse Stensland besitter i naturmedisinske fag. Ifølge hans presentasjon på Stortingets nettsider, har han utdanning innen farmasøytiske fag, og han har jobbet i den bransjen før han ble valgt på Stortinget. Det er jo vel og bra, men jeg stiller spørsmål ved hans evne og vilje til å «se» an-

dre områder og fatte sine beslutninger på et bredere grunnlag enn det fagområde han selv representerer. Når en stortingsrepresentant viser en så liten forståelse for betydningen av utredninger, vekker det i alle fall ikke troverdighet til hvordan vedkommende utøver sin rolle som folkevalgt. I tillegg svekker det troverdigheten til partiet vedkommende representerer.

ØNSKE OM MER RYDDIG OG ÅPEN PROSESS

Både NNH og andre store fagorganisasjoner i bransjen ser frem til en mer ryddig og åpen prosess når innføring av merverdiavgift på alternativ behandling skal behandles i Stortinget. Myhre stiller spørsmål ved at det ikke legges større vekt på høringssvarene fra faglige aktører som Den norske legeföreningen, Kreftföreningen og NAFKAM. Hun mener disse høringssvarene beskriver saken på en god og mer nyansert måte i forhold til flere andre aktører som er ensidig negative.

- Høringssvarene fra disse aktørene burde ha en større tyngde i beslutningsprosessen når det gjelder helsepolitikk, og felles for disse er at de er, på lik linje med de seriøse fagorganisasjonene, opp tatt av pasientsikkerhet. For meg ser det ut til at regjeringen har bygget opp saken på kvantitet og ikke kvalitet i høringssvarene. Utredningen er mangelfull, rotete og sitater tas ut av kontekst. Rett og slett dårlig byråkratisk håndverk, sier Myhre.

I tillegg viser NNHs generalsekretær til at både Landsföreningen for nakkeskadde, Multippel Skleroseforbundet i Norge, Norges Handikapforbund og Ryggföreningen i Norge gir uttrykk for

at deres medlemmer har nytte av enkelte typer alternativ behandling, og at de uttrykker bekymring for den økonomiske konsekvensen av innføring av merverdiavgift på disse tjenestene for sine medlemmer.

Ifølge MENON-publikasjon nr. 31/2019 MUSKEL- OG SKJELETT-SYKDOM I NORGE: RAMMER FLEST – KOSTER MEST [3] var de samlede samfunnskostnadene relatert til muskel- og skjelettsykdommer i 2016 på over 255 milliarder kroner. Dette inkluderer kostnader til helsetjenester, tap av inntekter til stat og kommune som følge av såkalt «produksjonstap» ved sykefravær og uførhet, samt sykdomsbyrde for den enkelte – tap av kvalitetsjusterte leveår. Disse samfunnskostnadene er høyere enn for mange andre store sykdomsgrupper.

- Regjeringen, med Høyre i spissen, ønsker å «berike» statskassen – midt i en pandemikrise – med om lag 250 millioner kroner. Hvorfor har de ikke utredet om alternativ behandling har en betydning for det som denne rapporten beskriver som en av samfunnets største helseutfordringer, også en ren økonomisk betydning? Mange av terapiformene seriøse fagorganisasjoner organiserer, er nettopp rettet mot slike lidelser. Eller snakker vi her om en symbolpolitikk fra regjeringen?

- At stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet Hege Haukeland Liadal nå engasjerer seg i denne saken, gir oss et håp om at prosessen kan komme inn på rett og mer faglig begrunnet spor, sier Myhre avslutningsvis.

1. Spørsmål nr. 2799 til skriftlig besvarelse: Merverdiavgift på alternative-behandlinger [Det kongelige helse- og omsorgsdepartement 08.10.2020]

2. Prop. 1 LS [2020–2021] FOR BUDSJETTÅRET 2021 – Skatter, avgifter og toll 2021 Tilråding fra Finansdepartementet 25. september 2020, godkjent i statsråd samme dag. [Regjeringen Solberg]

3. MENON-publikasjon nr. 31/2019 MUSKEL- OG SKJELETT-SYKDOM I NORGE: RAMMER FLEST – KOSTER MEST [Menon Economics juni 2019]